

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra praktické teologie

Bakalářská práce

**SOUČASNÁ MIGRACE PŘES STÁTNÍ HRANICE ČESKÉ
REPUBLIKY, JEJÍ PŘÍČINY A DŮSLEDKY**

Vedoucí práce: Mgr. Štěpán Kavan

Autor práce: Jan Kopeček

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Ročník: 3., kombinované studium

2007

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

22.4.2007

Jan Kopeček

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Štěpánovi Kavanovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

Obsah.....	1
ÚVOD.....	5
1. TEORETICKÁ ČÁST	7
1.1. <i>Historie migrace</i>	7
1.2. <i>Vymezení základních pojmů</i>	8
1.3. <i>Legislativa upravující pobyt cizinců v ČR</i>	11
1.4. <i>Právní úprava spojená s problematikou nelegální migrace</i>	12
2. PŘÍČINY MIGRACE OBYVATEL.....	14
2.1. <i>Současné migrační trendy</i>	15
2.1.1 Legální migrace:	15
2.1.2 Nelegální migrace	17
2.2. <i>Nejčastější kategorie migrantů podle motivů</i>	17
2.2.1 Dobrovolní migranti	18
2.2.2 Vynucená migrace.....	19
3. CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICĚ.....	21
3.1. <i>Organizovaný zločin a nelegální migrace</i>	22
3.2. <i>Způsoby nelegálních přechodů a přejezdů státních hranic</i>	24
4. DŮSLEDKY NELEGÁLNÍ MIGRACE	26
4.1. <i>Ekonomické dopady nelegální migrace</i>	26
4.2. <i>Sociálně patologické jevy spojené s nelegální migrací</i>	27
5. PROSTŘEDKY V BOJI PROTI NELEGÁLNÍ MIGRACI.....	29
6. AZYLOVÁ PROCEDURA.....	31
6.1. <i>přehle nestátních neziskových organizací působících na poli integrace cizinců</i> .32	
6.1.1 <i>Péče o uprchlíky a migranty v Jihočeském kraji</i>	33
ZÁVĚR.....	35
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	37
SEZNAM PŘÍLOH	39

ÚVOD

Mezinárodní migrace cizinců do České republiky (dále ČR) a jejich podíl na obyvatelstvu není zatím tak výrazný jako v některých vyspělých státech Evropské unie (dále EU), ale význam cizinců a zejména cizích pracovních sil na našem území postupně narůstá. ČR začala ve velké míře přitahovat migranty z cizích zemí od počátku 90. let minulého století, kdy došlo k vytvoření demokratického systému s tržní ekonomikou. Z dlouhodobě emigrační země, kterou Československo bývalo do roku 1989, se stala ČR státem nejen tranzitním, ale i imigračním.

Kromě legálních migrantů na našem území se musí také ČR potýkat s migrací nelegální. Boj proti nelegální migraci je pokládán za jednu z priorit bezpečnostní politiky nejen v ČR, ale v evropském kontextu.

Téma Současná migrace přes státní hranice České republiky, její příčiny a důsledky jsem si vybral proto, že pracuji jako policejní inspektor Oblastního ředitelství cizinecké a pohraniční policie České Budějovice na Skupině šetření trestné činnosti a dokumentace. Mojí pracovní náplní je podílet se na odhalování trestné činnosti související s neoprávněným překračováním a přejezdy státních hranic České republiky.

Pojem migrace lze definovat jako časově více či méně ohraničený proces přesunu lidí mezi prostory určenými státními hranicemi.

Pracovní migrace z východní Evropy směrem na západ je jedním z důsledků politických, ekonomických a sociálních změn, k nimž došlo ve střední a východní Evropě v 90. letech 20. století. Politická svoboda, liberalizace trhu, svoboda pohybu a nerovnoměrné rozložení pracovních příležitostí vede ke vzniku spontánních pracovních migrací, které dříve prakticky neexistovaly. Zásadně se také změnil charakter pracovních migrací – zatímco do roku 1990 byli cizinci v České Republice zaměstnáváni téměř výlučně v rámci mezivládních obchodních kontraktů, od roku 1991 převažují individuální pracovní smlouvy.

Česká republika se stala významnou cílovou respektive přechodnou stanicí pro ekonomické a sociální migrační vlny z řady zemí bývalého Sovětského svazu a Balkánského poloostrova, ale i z některých mimoevropských, převážně asijských zemí. Důvodem byly nejenom primárně ekonomické snahy jednotlivých emigrantů zlepšit svou životní úroveň a najít nové možnosti pracovního uplatnění, ale také pochopitelně i reakce na řadu válečných konfliktů, které v jednotlivých oblastech (zejména na Balkánském poloostrově v posledních

deseti letech) probíhaly. Je pochopitelné, že problém legálního i ilegálního přistěhovalectví a emigrace s sebou nese značnou ekonomickou, sociální i psychologickou zátěž pro každou cílovou i tranzitní zemi. Do hry tak vstupují kupříkladu ochrana pracovního trhu, demografické záležitosti, etnické problémy, regionální a státní náklady související s naplňováním mezinárodních závazků České republiky, týkajících se například přijímání uprchlíků žádajících o azyl v České republice. Velkým problémem je také rostoucí kriminalita související se sociálně patologickými jevy, které s sebou každá migrační vlna přináší.

Nelegální migrace úzce souvisí s přeshraniční trestnou činností, organizovanou převaděčskou kriminalitou a obchodem s lidmi. Organizování nelegální migrace v uplynulých letech patřilo a stále patří v rámci organizovaného zločinu k nejvíce ziskovým aktivitám.

Vedle „klasických“ převaděčských organizovaných zločineckých skupin existuje v České republice řada firem s českou, zahraniční i smíšenou personální strukturou a majetkovou účastí, které se na komerční bázi zabývají zajišťováním přepravy cizinců do České republiky včetně zprostředkovávání zaměstnání, vyřizování cestovních a dalších dokladů potřebných k žádosti o udělení víza k pobytu nad 90 dní, přičemž je zřejmé, že některé aspekty takového podnikání se pohybují na hraně zákona nebo i za ní.

Cílem práce je shrnout teoretické poznatky, vymezit základní pojmy související s touto problematikou (migrace a druhy migrace, cizinec, uprchlík, azyl atd.). Na základě analýzy těchto pojmů a poznatků zpracovat souhrnnou informaci k dané problematice a navrhnout odpovídající možnosti řešení a opatření. Při zpracování práce je využito především metod analýzy, shrnutí, zobecnění a porovnání. Rovněž se vychází ze statistických údajů, které jsou k dispozici na internetových stránkách policie České republiky. Práce je rozdělena do pěti kapitol. První kapitola se zabývá historií migrace, základními pojmy, právní úpravou pobytu cizinců a problematikou nelegální migrace. Druhá kapitola se zaměřuje na příčiny migrace, současné migrační trendy a kategorie migrantů. Ve třetí kapitole je popsána problematika pobytu cizinců v ČR, způsoby nelegálního překročení státních hranic a organizovaný zločin. Ve čtvrté kapitole jsou charakterizovány důsledky nelegální migrace. V páté kapitole se autor snaží nalézt prostředky jak zamezit, nebo alespoň zmenšit počet nelegálních přechodů a přejezdů přes hranice ČR. V šesté kapitole je nastíněna problematika azylu.

Bakalářská práce na téma Současná migrace přes státní hranice České republiky, její příčiny a důsledky má usnadnit pochopení této problematiky, která je v dnešní době stále více aktuální.

1. TEORETICKÁ ČÁST

1.1. HISTORIE MIGRACE

Přístup každé společenské skupiny k nově příchozím nebo k těm, kteří o příchod usilují, měl v daleké historii i dnes mnoho společného, protože společnosti se vždy snažily příliv cizinců kontrolovat.¹ V dobách, kdy člověk poprvé dosáhl vývojového stupně homo sapiens, nebýval trvale připoután na jedno místo, k jedné oblasti. Rodiny i celé kmeny a rody podle potřeb i několikrát za rok měnily místo svého pobytu, v závislosti na přírodních podmínkách, roční době, možnostech uživit se na daném teritoriu i z hlediska nebezpečí, které se mohlo na daném místě vyskytnout. Desítky, stovky tisíc lidí putovalo z místa na místo, přes hory, řeky i údolí, neboť v tehdejších dobách ještě neexistovaly hranice, státy, ani města. Tak tomu bylo v dobách, kdy v lidském společenství platila výhradně přirozená práva, tedy práva spočívající na apriorních principech lidského bytí². Přístup jednotlivých komunit k nově příchozím nebo těm, kteří o příchod usilovali, měl v minulosti stejně jako dnes mnoho společného. Za prvé se společnosti vždy snažily kontrolovat příliv cizinců. Za druhé společnost usilovala některé skupiny nepřijímat vůbec, což se týkalo především chudých, nemocných a zločinců. A za třetí vždy existovaly výjimky z těchto pravidel, zejména když cizinci přinášeli bohatství, znalosti, zručnost a kulturu. Migrace měla nejrůznější příčiny. Lidé se stěhovali do oblasti s lepší půdou, v důsledku přírodních katastrof, z náboženských a politických důvodů.

Nejvýznamnější migrační vlny ve střední Evropě známe jako „stěhování národů“ v 3.-6. století, vpád Arabů v 7. – 8. století a západní výboje Čingischána ve 13. století. Zde řadíme i průnik otomanských Turků do střední Evropy v průběhu 14. – 16. století.

Od 17. století začala éra migrace jednotlivců a rodin, spíše než národů a specifických skupin. Příčiny byly ekonomické, města a hospodářsky se rozvíjející oblasti nabízely lepší možnosti obživy. Velmi výrazně se v tomto období jako příčina migrace odrazila také touha po náboženské a politické svobodě. V době od 17. století do druhé světové války se v rámci

¹ BUDILOVÁ, L., HIRT, T. *Policista v multikulturním prostředí*. Praha 2005. ISBN 80-903510-1-8.

² KOCEV, M., SLEZÁKOVÁ, E. *Sociálně patologické jevy spojené s migrací cizinců do ČR se zaměřením na uprchlíky a žadatele o azyl*. říjen 2002 [cit. 2002 23.2. <http://veda.fsv.cuni.cz/doc/kocev.doc>]

největší migrační vlny v dějinách přesunulo kolem 65 milionů lidí z Evropy do Severní a Jižní Ameriky a dalších 17 milionů do Afriky a Austrálie.

Totalitární politické režimy ve 20. století přinesly nový typ masové nucené migrace v Evropě. Přes 30 milionů lidí bylo vysídleno nebo zlikvidováno během druhé světové války, v poválečném období následovala vlna vysídlení asi 10 milionů Němců z východní Evropy. Masová nucená migrace následovala po rozdělení Indie a Pákistánu, které si vynutilo přesídlení téměř 18 milionů lidí. Vytvoření Izraele vytvořilo milion Palestinských uprchlíků. Asi 600 tisíc lidí uprchlo z oblasti po skončení vietnamské války, sovětská invaze vedla k útěku milionů Afgánců do Iráku a Pákistánu.

V 80. – 90. letech 20. století pokračovaly migrace v mnoha částech světa. V Somálsku a Etiopii se k občanské válce přidala sucha, takže se milióny lidí přesouvaly z vesnic do měst a zároveň do sousedních států. Stovky tisíc Kurdů emigrovaly z Iráku do Turecka a Iránu. Rozdělení Jugoslávie v první polovině 90. let vedlo k migračním vlnám nejenom uvnitř státu ale i k migraci mezinárodní³.

1.2. VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

V této kapitole je popsáno několik základních pojmů, které nejlépe vysvětlují oblasti zvoleného tématu. Pro bližší charakteristiku problematiky nelegální migrace přes státní hranice jsou uvedeny definice vybraných pojmů.

Migrace

Migrace je historický celosvětový neregulovaný pohyb velkých etnických skupin i celých národů či národností z jejich původních sídel a neorganizovaný hromadný přesun takových skupin na území jiných států či kontinentů⁴. **Migrantem** je každý člověk, který překročí státní hranice a zůstává v jiné zemi déle než rok. Jiný význam má slovo uprchlík.

Uprchlík

Uprchlík je podle Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 osoba, která se nachází mimo svou vlast, a má oprávněné obavy z pronásledování z důvodů rasových,

³ International Migration Organization (IOM) [cit. 2007 23.2.] <http://www.iom.cz>

⁴ ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie II. díl*, 1. vyd. Praha: PA, 2000. 157 s.

náboženských nebo národnostních nebo kvůli příslušnosti k určité společenské vrstvě nebo zastávání určitých politických názorů je neschopna přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti. Státy nesmí násilně navracet uprchlíky na území, kde jim hrozí nebezpečí a nesmí činit rozdíly mezi různými skupinami uprchlíků. Uprchlíci musí dodržovat zákony a nařízení země, která jim azyl poskytla. V České republice se neuděluje status uprchlíka, ale **azylanta**. Právo na azyl je zakotveno v článku 43 Listiny základních práv a svobod. **Cizinec** je fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie⁵.

Nelegální migrace

Nelegální migrace znamená z užšího hlediska nedovolené překročení státní hranice: mimo hraniční přechod, na hraničním přechodu v jiné než stanovené provozní době nebo překročení v rozporu s účelem hraničního přechodu, úmyslné vyhnutí se kontrole na hraničním přechodu, pokud zvláštní předpis nebo mezinárodní smlouva nestanoví jinak⁶.

Podrobnosti upravují zákony č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců a zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech.

Nelegální migrace z širšího hlediska se vyskytuje v různých, vzájemně provázaných formách:

1. nelegální vstup na území a následný nelegální pobyt
2. legální vstup na území a následný nelegální pobyt
3. legální vstup na území, legální pobyt (např. na krátkodobé vízum) a vykonávání nelegální výdělečné činnosti
4. legální vstup na území a v době legálního pobytu pokus o nedovolené překročení státních hranic se sousedním státem
5. nelegální vstup na území a v době nelegálního pobytu pokus o nedovolené překročení státních hranic se sousedním státem
6. legální vstup na území, uplatnění represivního opatření (správní vyhoštění) pro porušení obecně závazných právních norem a jeho nerespektováním další nelegální pobyt

Hraniční přechod

⁵ ZÁKON č.326/1999 Sb. , ze dne 30. listopadu 1999, *o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů*

⁶ ZÁKON č. 216/2002 Sb., ze dne 2.května 2002, *o ochraně státních hranic České republiky a o změně některých zákonů*

- místo vymezené mezinárodní smlouvou, jíž je Česká republika vázána, určené pro překračování státních hranic ČR za podmínek stanovených mezinárodní smlouvou nebo zákonem č. 326/1999 Sb.
- mezinárodní letiště
- prostor mezistátního vlaku a paluba loď mezistátní osobní nebo nákladní lodní přepravy v době, kdy je v tomto prostoru prováděna hraniční kontrola⁷.

Druhy hraničních přechodů: silniční, železniční, říční, mezinárodní letiště, přechod pro malý pohraniční styk, přechod na turistické stezce protínající státní hranici

Hraniční kontrola

Hraniční kontrolou se rozumí kontrola cizince provedená na hraničním přechodu v souvislosti se zamýšleným nebo již uskutečněným přechodem státních hranic České republiky (dále jen ČR).⁸

Readmisní dohody

Jsou dohody mezi dvěma státy, které upravují předávání vlastních státních občanů a občanů třetích států nebo osob bez státního občanství na společných státních hranicích.

Správní vyhoštění

Správní vyhoštění je ukončení pobytu cizince na našem území, cizinci je stanovena doba na vycestování z území a doba, po kterou nemůže na naše území vstoupit. V odůvodněných případech je také možno stanovit hraniční přechod, přes který cizinec musí z ČR vycestovat.

Neplatný cestovní doklad (dále jen CD)

- na nějž cestuje jiná osoba než ta, které náleží
- pokud byla provedena výměna fotografie, eventuálně stránka s fotografií
- došlo k přepsání, dopsání anebo vymazání údajů v CD
- byly vytrženy nebo vyměněny listy v CD

⁷ ZÁKON č.326/1999 Sb. , ze dne 30. listopadu 1999, *o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů*

⁸ ZÁKON č.326/1999 Sb. , ze dne 30. listopadu 1999, *o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů*

- v CD se vyskytují padělaná víza (a to nejen víza ČR) nebo razítka hraničních přechodů
- zcela padělán či došlo k vytvoření fiktivního CD, neoprávněně vyplněný doklad

Schengenská dohoda

Schengenská dohoda byla podepsána již 17.6. 1985. Týká se odstranění hraničních kontrol mezi účastnickými státy Evropské unie. Ke zrušení hraničních kontrol na vnitřních hranicích však došlo až v roce 1999. K dohodě přistoupily tyto státy: Belgie, Dánsko, Finsko, Francie, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemí, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Španělsko a Švédsko. Velká Británie vzhledem k specifické ostrovní poloze dohodu odmítla a Irsko svůj postoj s Británií koordinovalo. Na hranicích těchto dvou států se tedy nadále jako občané EU budeme setkávat s policejní a celní kontrolou.

I přes tuto dohodu má každý stát možnost kontroly obnovit a to díky ochranné klauzuli v této dohodě. Belgie, vystavena náporu uprchlíků, této možnosti již třikrát využila. A Francie často kontroluje vlaky z Itálie, ve kterých bývají nelegální přistěhovalci.⁹

1.3. LEGISLATIVA UPRAVUJÍCÍ POBYT CIZINCŮ V ČR

Z právního hlediska se osoby pobývající na území ČR dělí na státní občany a cizince. Státní občan má některá základní práva a povinnosti (právo volit a být volen); cizincem je potom každý, kdo není státním občanem ČR. Podmínky vstupu cizinců na území České republiky jsou upraveny zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „cizinecký zákon“).

Podle cizineckého zákona je cizinec oprávněn pobývat na území České republiky přechodně nebo trvale. Přechodně může cizinec na území České republiky pobývat bez víza na základě povolení k dlouhodobému pobytu. Po přijetí do Evropské unie je ČR vázána příslušnými předpisy, které jsou pro všechny členské státy závazné – tyto předpisy obsahují výčet států, jejichž státní příslušníci při pobytu do 3 měsíců podléhají vízové povinnosti, a výčet států, jejichž státní příslušníci jsou od vízové povinnosti osvobozeni. Přechodný pobyt

⁹ WESTPHAL, V., STOPPA, E. *Evropské právo pro pohraniční policii*. 2. vyd. Praha: 2001

na základě víza – jsou vydávána tzv. krátkodobá víza a tzv. dlouhodobá víza. Mezi krátkodobá víza náleží letištní vízum, průjezdní vízum a vízum k pobytu do 90 dnů.

Dlouhodobým vízem je „vízum k pobytu nad 90 dnů“, opravňuje cizince k pobytu na území ČR, které bude delší než 3 měsíce. Jeho platnost je maximálně 1 rok.

Trvalý pobyt může být cizinci povolen, pokud splňuje podmínky stanovené cizineckým zákonem.

Občané členských států Evropské unie mohou vstupovat a pobývat na území ČR bez zvláštních omezení, a to pouze na základě cestovního dokladu (cestovního, diplomatického, služebního nebo úředního pasu) nebo průkazu totožnosti.

1.4. PRÁVNÍ ÚPRAVA SPOJENÁ S PROBLEMATIKOU NELEGÁLNÍ MIGRACE

Pro lepší přehlednost je v této kapitole uvedena bližší charakteristika a stručný vývoj právní úpravy spojené s problematikou nelegální migrace, která je ustanovena v mnoha zákonech. Samostatná právní úprava nastala až v roce 1965 přijetím zákona č. 68/1965 o pobytu cizinců na území Československé socialistické republiky. Tento zákon byl však jen obecný a rámcový. Konkrétní vymezení povinnosti cizinců bylo zpřesněno ve vyhlášce č. 69/1965 Sb., kterou se vydávaly podrobnější předpisy o pobytu cizinců na území Československé socialistické republiky. Obě tyto normy platily až do roku 1992, kdy byl přijat zákon č. 123/1992 Sb., o pobytu cizinců na území ČSFR. Tento zákon byl nahrazen novou právní úpravou. Jde o zákon č. 326/1999 Sb., ze dne 30. listopadu 1999, o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 140/2001 Sb., 151/2002 Sb., 217/2002 Sb., 222/2003 Sb. s účinností od 1.1.2000.

Dne 16.11. 1990 byl přijat zákon č. 498/1990 Sb. o uprchlících, ve kterém byl popsán postup jednání a řízení s uprchlíky od jejich vstupu na území České republiky až do jeho opuštění. Protože začal být nedostačující, byl nahrazen zákonem č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky platným od 1.1.2000 ve znění zákona č. 2/2002 Sb., zákona č. 217/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 519/2002 Sb.

Dne 27.1. 2005 vstoupil v platnost zákon č. 57/2005 Sb., o azylu, kterým se mění zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, dále se jím mění zákon č. 2/2002 Sb., zákon č. 217/2002 Sb.,

zákon č. 320/2002 Sb., zákon č. 519/2002 Sb., zákon č. 222/2003 Sb., a zákon č. 501/2004 Sb. Zákon o azylu upravuje podmínky vstupu a pobytu cizince, který projeví úmysl požádat Českou republiku o ochranu formou azylu na území České republiky, pobyt azylanta, podmínky řízení o udělení či odnětí azylu, práva a povinnosti účastníků řízení o udělení či odnětí azylu a azylantů.

Dne 1. ledna 2003 nabyl účinnosti zákon číslo 216/2002 Sb. o ochraně státních hranic České republiky a o změně některých zákonů. Tento zákon upravuje ochranu státních hranic České republiky proti jejich nedovolenému překračování. Dále pozměňuje oprávnění Policie České republiky při zajišťování ochrany hranic. Kromě toho ještě upravuje správní delikty na úseku ochrany hranic.

2. PŘÍČINY MIGRACE OBYVATEL

Převažující příčiny migrace lze v současném světě spatřovat zejména v rozdílech bohatství mezi jednotlivými světadíly, v síle ekonomik jednotlivých zemí, úrovni ekonomického rozvoje a v životní úrovni obyvatel. Při sledování migrace nelze mít na zřeteli jen jevy migraci vyvolávající, ale i faktory migraci umožňující nebo jí pomáhající, jako např. zlepšující se dopravní propojenost mezi světadíly i jednotlivými státy, odstraňování bariér volného pohybu osob mezi státy. Svět tedy byl, je i v blízké budoucnosti bude konfrontován s pozitivními i negativními faktory vyvěrajícími z mezinárodní migrace, jež bezesporu představuje jednu z globálních výzev lidstva.

Skutečností je, že v souvislosti s politickou a hospodářskou transformací zemí bývalého socialistického bloku a s ní spojenými ekonomickými a sociálními problémy stále rostla především hospodářsky motivovaná migrace. K tomu se připojil další nový trend - migrace vysoce vzdělaných lidí z rozvojových zemí (z Indie, zemí jihovýchodní Asie). To sice není na první pohled z hlediska hostitelských států tak negativní jev, ovšem pro mateřské rozvojové země může tento "odliv mozků" představovat velké problémy. Tento jev se dotýká i některých bývalých socialistických zemí jako jsou země Společenství nezávislých států, Bulharsko, Rumunsko a další. Když se k těmto fenoménům připojil fakt, že část imigrantů vůbec neprojevovala snahu snažit se svůj pobyt legalizovat např. prací, ale rovnou se zapojila do kriminálních struktur v hostitelské zemi, které velmi často fungují jako uzavřený svět založený právě na etnickém a národnostním principu (ruská, ukrajinská, čínská a mnohá další kriminální uskupení), nelze se divit, že se ve veřejném mínění v západoevropských zemích stále více obávalo pokračující imigrace, což vytvořilo velmi příhodné podmínky pro nárůst rasistických a xenofobních hnutí. Typickými příklady může být nárůst popularity Le Pena ve Francii či nověji Haidera v Rakousku, pokud zůstaneme u politických hnutí působících na legálním základě a na oficiální politické scéně¹⁰.

¹⁰ KOCEV, M., SLEZÁKOVÁ, E. *Sociálně patologické jevy spojené s migrací cizinců do ČR se zaměřením na uprchlíky a žadatele o azyl*. říjen 2002. [cit. 2007 23.2.].<http://www.veda.fsv.cuni.cz/doc/kocev.doc>

2.1. SOUČASNÉ MIGRAČNÍ TRENDY

2.1.1 Legální migrace:

Odhadovaný počet dlouhodobých migrantů je 175 miliónů v Evropě. Skutečný počet však může být vyšší, neboť například přesné počty nelegálních migrantů jsou těžko zjistitelné. V některých zemích statistiky zcela chybí nebo jsou neúplné či nepřesné. Mezinárodní migrace je na vysoké úrovni (jde zatím o nejvyšší odhadovaný počet v historii) a je nepravděpodobné, že by se počty migrantů v budoucnu snižovaly a proces migrace zpomaloval.

Podle statistik se počet mezinárodních migrantů zvyšuje od šedesátých let a za posledních dvacet pět let se více než zdvojnásobil. Ročně přibývají 2-4 miliony migrantů¹¹. Do statistik nejsou zahrnuty další milióny turistů a obchodníků, kteří vycestovali do cizí země na kratší návštěvu. Země se podle směru pohybu migrantů dělí na země původu, tedy země, odkud migranti přicházejí přes tranzitní země do cílových zemí. Některé země mohou patřit pouze do jedné skupiny, některé i do více, situace se může v průběhu času měnit.

Rozmístění mezinárodních migrantů je značně nerovnoměrné. Šedesát procent mezinárodních migrantů pobývá ve vyspělých zemích, čtyřicet procent pak v zemích méně rozvinutých. Téměř každý desátý ve vyspělých zemích je migrant, kdežto v rozvojových zemích je to téměř každý sedmdesátý. Sedm nejbohatších zemí (Německo, Francie, Velká Británie, Itálie, Japonsko, Kanada, USA) má na svých územích asi jednu třetinu světové populace imigrantů. V roce 2002 bylo z celkových 175 milionů mezinárodních migrantů v Evropě 56 milionů, v Asii 50 milionů, v severní Americe 41 milionů a v Africe 16 milionů¹². Co se týče čistého přírůstku počtu mezinárodních migrantů, přišlo z méně rozvinutých do vyspělých zemí odhadem 2,3 milionů lidí ročně a téměř 12 milionů v období od roku 1995 do roku 2000. Nejvíce migrantů přišlo do Severní Ameriky (1,4 milionu za rok), Evropy (0,8 milionu ročně) a Oceánie (90 tisíc ročně). Obecně lze prohlásit, že stávající trendy ukazují na převažující migrační proudy z méně rozvinutých a chudších zemí do zemí vyspělých. Hlavními cílovými oblastmi imigrantů jsou v současné době západní Evropa, severní Amerika a Austrálie.

¹¹ International Migration Organization - [cit. 2007 19.3.] <http://www.iom.cz>

¹² The UN Refugee Agency - Úřad vysokého komisaře pro uprchlíky [cit. 2007 19.3.] <http://www.unhcr.cz/news>

Co se týče jednotlivých kategorií, většinu současných migrantů tvoří tzv. migranti dobrovolní. Z celkového počtu 175 milionů mezinárodních migrantů bylo podle odhadů Kancelář Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (dále jen UNHCR) na začátku roku 2002 ve světě 12 milionů uprchlíků a 940 800 žadatelů o azyl. K tomu je nutno přidat 4 miliony uprchlíků, kteří jsou pod patronací UNRWA¹³. Celkem se tedy jednalo o 16 milionů osob, tedy o asi 9 procent z celkového počtu mezinárodních migrantů. Z toho tři miliony uprchlíků se nacházely ve vyspělých zemích.

Vnitřních uprchlíků, které nelze považovat za mezinárodní migranty, bylo 5,3 milionů. Ostatních, kterým pomáhal UNHCR, 1 milion. Statistiky také uvádějí 462 700 uprchlíků a 241 000 vnitřních uprchlíků, kteří se vrátili zpět. Celkový počet lidí požívající ochrany a asistence UNHCR na začátku roku 2002 byl 19,8 milionů.

Oproti začátku roku 2001 byl zaznamenán pokles o dva miliony z celkového počtu 21,8 milionů. V roce 2002 sice lidé stále opouštěli své domovy, avšak velký počet se jich z exilu vracel zpět. Nejvíce osob pod patronací UNHCR bylo stejně jako v minulých letech v Asii, a to necelých 9 milionů, v Africe to byly 4 miliony a v Evropě necelých 5 milionů. Co se týče zemí původu, největší počet uprchlíků v posledních letech pocházel z Afghánistánu, například v roce 2000 se odhadoval počet na více než 4 miliony. Právě kvůli situaci v Afghánistánu byly zeměmi s největším přílivem uprchlíků v minulých letech Pákistán a Irán.

V rámci statistik žadatelů o azyl někdy počty žádostí o azyl neodpovídají skutečným počtům žadatelů. Je to dáno systémem podávání žádostí v některých státech, kdy je jedna žádost podávána pro více osob. V roce 2001 bylo ve vyspělých zemích podáno celkem něco přes 614 000 žádostí o azyl. Z toho bylo podáno v zemích EU 384 500 žádostí. Průměrný roční počet v období 1992-2001 byl téměř 594 000, v EU necelých 375 000 žádostí ročně. V letech 1992-2001 žádalo nejvíce lidí o azyl v Německu, Velké Británii a Spojených Státech, kde bylo například v roce 2001 podáno přes 40 % všech žádostí. Nejvíce žadatelů o azyl ve vyspělých zemích pocházelo v roce 2001 z Afghánistánu, Iráku, Turecka, Federativní republiky Jugoslávie, Číny (žádosti podány převážně v USA), Ruské federace, Iránu, Indie, Srí Lanky a Somálska.

¹³ International Migration Organization - [cit. 2007 23.3].<http://www.iom.cz>

2.1.2 Nelegální migrace

Pro cizince z kategorie nelegální migrace přes státní hranice ČR je charakteristické, že ČR využívají jako tranzitní území k cestě do západní Evropy a často i s využitím azylové procedury. Statistiky Ministerstva vnitra ČR v roce 2004 odrážejí změny související se vstupem ČR do EU, podle státní příslušnosti dominovali občané Ruska a Číny (viz příloha č.3).

Pro běžence z Číny zůstala ČR typicky tranzitní zemí. Meziročně se snížil počet Číňanů, kteří byli zjištěni při nelegálním přechodu státních hranic ČR, k jejich transportu přes území ČR však nadále docházelo. Převaděčské organizace využívaly skutečnosti, že po zrušení celních kontrol na hraničních přechodech s okolními státy se snížila pravděpodobnost odhalení osob, které byly převáženy v nákladových prostorech kamionů, užitkových vozidel i v zavazadlových prostorech osobních vozidel.

Běženci z Ruska, zejména z oblasti Čečenska, tvořili v prvních čtyřech měsících roku 2004 značnou část z celkového počtu osob, které byly zjištěny při nelegální migraci přes státní hranice ČR. K nelegální migraci přes území ČR využívali azylovou proceduru. Po vstupu do Evropské unie (dále jen EU) získala ČR mimo jiné možnost uplatňovat vůči těmto cizincům tzv. Dublinskou konvenci, Nařízení Rady (ES) č. 343/2003, podle níž mohou být žadatelé o azyl vráceni z hraničních přechodů, pokud přijíždějí z jiné členské země EU.

Významným fenoménem roku 2004 byl nárůst používání cizích, pozměněných a padělaných cestovních dokladů při nelegálním přechodu státních hranic ČR. Zejména po 1. 5. 2004 došlo k rozšíření možností osob, které doklady zneužívají, i těch, které jim doklady obstarávají. Především občané Ukrajiny a Moldavska využívali zjednodušeného odbavování na hraničních přechodech pro občany členských států EU a používali doklady těchto zemí, zejména pak Polska a Litvy.

2.2. NEJČASTĚJŠÍ KATEGORIE MIGRANTŮ PODLE MOTIVŮ

Migraci jako společenský jev lze zkoumat v několika rovinách i z různých úhlů pohledu. Základním hlediskem je dělení na migraci dobrovolnou a vynucenou, i když mnohdy nelze mezi těmito dvěma hledisky stanovit pevnou dělící hranici, neboť v případě, zvláště u pracovní migrace, splývá dobrovolná migrace s migrací vynucenou.

2.2.1 Dobrovolní migranti

Za dobrovolné migranty jsou považováni tzv. migranti pracovní a jejich rodiny, ale i například studenti nebo lidé, kteří se stěhují z jiných osobních důvodů a nespádají do kategorie migrace nucené. Většinu mezinárodních migrantů tvoří pracovní, ekonomicky aktivní migranti¹⁴.

Pracovní migranti jsou často rozděleni do dalších detailnějších kategorií, jednak podle toho, jestli v zemi pobývají legálně (většinou je vstup na pracovní trh podmíněn pracovním povolením) nebo nelegálně. Podle stupně kvalifikovanosti - například jako vysoce kvalifikovaní odborníci nebo nekvalifikované pracovní síly. Mohou být zaměstnání v zemědělství, stavebnictví, nemocnicích, v rámci nejrůznějších služeb. Mohou přednášet na univerzitě, být zaměstnanci nadnárodních firem, pracovat ve vědeckém výzkumu, být experty na informační technologie aj.

V roce 1990 byla Valným shromážděním OSN přijata „Mezinárodní úmluva o ochraně práv všech pracovních migrantů a členů jejich rodin“ o 93 člancích. K tomu, aby se stala nástrojem mezinárodního práva, byla potřeba její ratifikace dvaceti členskými zeměmi. V prosinci 2002 ji jako dvacátá země ze 190 členských zemí OSN ratifikoval Východní Timor. Konvence tedy konečně může od roku 2003 vstoupit v platnost¹⁵.

Největší počet pracovních migrantů je v Praze, v severních Čechách, na severní Moravě a v západočeských regionech, naopak nejméně ve východních a jižních Čechách. Převažují migranti z východoevropských zemí, mezi nimiž tvoří nejvyšší procento muži v produktivním věku zastávající dělnické práce.

Druhou kategorií v rámci dobrovolné migrace je tzv. *slučování rodin*. Vychází se z mezinárodního práva rodin na sloučení. Často bývá chápáno jako důsledek migrace pracovní, kdy například jeden člen rodiny odejde pracovat do jiného státu, rozhodne se k dlouhodobějšímu nebo trvalému pobytu (někdy nemusí existovat možnost opětovného návratu v případě, že by odejel do své země) a po určité době začne usilovat o sloučení rodiny. Může jít o manželku, manžela, děti, ale někdy i o rodiče, sourozence. Slučování rodin je jeden z mála důvodů, pro které lze legálně imigrovat do vyspělých zemí. Ze stejného důvodu lze získat i azyl v případě migrace vynucené.

¹⁴ ŠIŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v České republice*. 1. vyd. Praha: Portál, s.r.o., 2001. 188 s.

¹⁵ Úřad vysokého komisaře pro uprchlíky - [cit. 2007 11.2.] Dostupné na WWW <http://www.unhcr.cz>

2.2.2 Vynucená migrace

Migrace vynucená bývá způsobena jednak pronásledováním, porušováním lidských práv, represemi, válečnými konflikty, občanskými válkami, ale také zhoršováním životního prostředí, přírodními či ekologickými katastrofami. Vynucená migrace nemusí být migrací trvalou. Pokud příčiny migrace pominou, lidé mají tendenci se vracet zpět.

První skupinu vynucené migrace tvoří tzv. uprchlíci. Statut uprchlíka definuje Úmluva o právním postavení uprchlíků – tzv. Ženevská konvence z roku 1951 a Newyorský protokol z roku 1967. Konvenci podepsalo více než 140 zemí světa. Konvence vychází z článku 14 Všeobecné deklarace lidských práv, který říká, že „každý má právo vyhledat si před pronásledováním útočiště v jiných zemích a požívat tam azylu“. Konvence tento článek rozvádí, specifikuje pronásledování a vytváří tak definici uprchlíka *de iure*. Uprchlík je v ní definován jako osoba, „která se v důsledku událostí, nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodu příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám odmítá ochranu své vlasti“¹⁶. Definice platí i pro osoby bez státní příslušnosti, které se nacházejí ze stejných důvodů mimo zemi svého dosavadního pobytu. Uprchlíci se od jiných osob, které mohou potřebovat humanitární pomoc, liší především potřebou mezinárodní ochrany, neboť nemohou počítat s ochranou své země. Signatáři Ženevské konvence by měli tuto ochranu na svém území uprchlíkům poskytnout a zacházet s nimi stejným způsobem jako s ostatními cizinci a v některých případech dokonce stejným způsobem jako se svými vlastními občany.

Konvence stanoví, jaké minimální právní standardy mají smluvní státy vůči uprchlíkům uplatňovat. Měla by tvořit rámec vnitrostátního azylového práva signatářských zemí, nesmí být tedy v rozporu s jejich normami. Ve článku 33 je také zakotven tzv. princip *non-refoulement*, tedy princip, podle kterého nesmí být uprchlík vrácen zpět do země, ve které by mu mohla hrozit persekuce nebo dokonce smrt. V souvislosti s uprchlíky se mluví také o tzv. přesídlení. V případě, že se uprchlíci, kterým byla poskytnuta dočasná ochrana, nemohou kvůli přetrvávajícímu nebezpečí pronásledování vrátit zpět do své země, je jim nabídnut nový domov buď v zemi, která jim ochranu poskytla, nebo v některé třetí zemi. Dočasná ochrana

¹⁶ Úmluva o právním postavení uprchlíků, článek 1, odst. A2. 1951. Úřad Vysokého komisaře Spojených národů. Ženeva. 1951.

je uprchlíkům poskytována mnoha zeměmi, do programu přesídlení je však v současné době zapojeno pouze 17 zemí¹⁷.

Další skupinou jsou tzv. vnitřní uprchlíci. To jsou lidé, kteří jsou sice nuceni opustit své domovy, nejčastěji z důvodů konfliktů omezených na území jejich země, ekologických či přírodních katastrof, avšak nepřekročí při tom státní hranici. Těmto osobám nemůže být udělen statut uprchlíka ani nemohou požívat ochrany jiného státu, a to právě z důvodu definice uprchlíka, podle které je jednou z podmínek právě překročení mezinárodní hranice. Počet těchto lidí zaznamenává v posledních letech podle UNHCR¹⁸ největší nárůst v rámci skupiny nucených migrantů.

Žadatelé o azyl jsou další skupinou považovanou za součást kategorie nucených migrantů. Jde vlastně o skupinu uprchlíků, kteří hledají ochranu v jiné zemi a požádají o azyl, tedy o to, aby byli uznáni jako tzv. uprchlíci, a získali tak právní ochranu a materiální pomoc, které tento statut zahrnuje. Stává se ovšem, že o azyl v zemi žádají i osoby migrující z ekonomických důvodů, které tímto usilují o legální pobyt a přístup na pracovní trh. Žadatelé o azyl tedy často musejí projít poměrně zdlouhavou procedurou s přísnými kritérii, aby jim byl status vůbec přiznán.

Navrátilci jsou uprchlíci, kteří se vracejí zpět do své země, jakmile se zlepší podmínky, ustane konflikt, je nastolena určitá míra stability v zemi, zprovozněna alespoň základní infrastruktura. Repatriace je velmi podporována, jak ze strany vlád zemí, které jim poskytly ochranu, tak mezinárodními organizacemi. Navrátilcům je často poskytnuta pomoc ve formě nákladů na cestu zpět. UNHCR například poskytuje do začátku i určitou finanční částku, osivo, nástroje nebo pomáhá při obnově domů, škol, cest atd. Tato forma podpory obvykle netrvá déle než dva roky¹⁹.

V rámci nucené migrace se užívá ještě pojmu vysídlení. Jsou to osoby, které k migraci nedospěly na základě vlastního rozhodnutí, ale byly přesídleny nebo donuceny k přesunu do jiné země vládou své země. Existuje samozřejmě celá řada i jiných kategorizací v závislosti na kritériu, které je bráno jako výchozí.

¹⁷ Úřad vysokého komisaře pro uprchlíky - [cit. 2007 23.2.] Dostupné na WWW <http://www.unhcr.cz>

¹⁸ Úřad vysokého komisaře pro uprchlíky - [cit. 2007 23.2.] Dostupné na WWW

¹⁹ Úřad vysokého komisaře pro uprchlíky - [cit. 2007 11.2.] Dostupné na WWW <http://www.unhcr.cz>

3. CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICE

1. Přeshraniční pohyb

Na hraničních přechodech ČR bylo v průběhu let 1997 - 2006 odbaveno v obou směrech zhruba 2,8 miliard osob, z čehož cizinci představovali téměř 2 miliardy. Z uvedeného počtu bylo v samotném roce 2006 odbaveno 199 miliónů cizinců, což činí 73,2 % z celkového počtu odbavených osob. Z hlediska vývoje počet osob překračujících státní hranice ČR od roku 1997 klesal, ovšem od roku 2004 došlo k opětovnému růstu (příloha č.1).

K 31.12.2004 žilo v České Republice podle statistických údajů Policie České Republiky 99 467 cizinců s povoleným trvalým pobytem. Podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí ČR je v ČR zhruba 53% cizinců z ekonomických důvodů – v roce 2004 bylo v České Republice oficiálně registrováno zhruba 160 tisíc zahraničních pracovníků.

Počet přistěhovalců do České republiky prudce roste. Přesto neexistuje žádná analýza toho, kolik a jakých přistěhovalců potřebujeme nebo chceme a jaká jsou s nimi spojena politická, bezpečnostní, sociální nebo ekonomická rizika. Přitom by bylo určitě lepší počet přistěhovalců předem plánovat a regulovat než se za pár let divit, že tu máme neřešitelný problém. Lidí, kterým by se líbilo se u nás usadit, jsou totiž jenom v Rusku nebo na Ukrajině spíš miliony než tisíce.

2. Povolený pobyt

V roce 2006 bylo v databázi informačního systému CIS (Cizinecký informační systém) evidováno 321 456 cizinců s povoleným pobytem, z toho 139 185 osob s trvalým pobytem a 182 271 s dlouhodobým pobytem. U obou druhů pobytů šlo o nejvyšší počet za dobu existence samostatné ČR. V porovnání s rokem 2005 došlo ke zvýšení počtu cizinců s povoleným pobytem v ČR řádově o 43 100 osob, tj. o 15,5 %. Kolik cizinců na území naší republiky pobývá neoprávněně, je velice těžké zjistit. Odhady se nejčastěji pohybují v hodnotách od 50 do 200 tisíc osob.

Mezi nejpočetněji zastoupené skupiny cizinců s povoleným pobytem na našem území patří bezkonkurenčně občané Ukrajiny (102 594 osob, tj. 31,9 %), jejichž počet začal rapidně stoupat od roku 2003. Následují je občané Slovenska (58 384 osob, tj. 18,2 %), Vietnamu (40 799 osob, tj. 12,7 %), Polska (18 894 osob, tj. 5,9 %) a Ruska (18 562 osob, tj. 5,8 %). Je

třeba si uvědomit, že u občanů EU může být počet pobývajících osob na území ČR ještě větší, než jak je zaznamenávají oficiální statistiky počtu cizinců s povoleným pobytem.

Česká Republika se jako všechny státy světa potýká s problémem nelegální migrace, kterou se rozumí nelegální vstup osob přes státní hranici na území daného státu z různých důvodů, nedovolený způsob opuštění státu a nelegální pobyt na území.

Nelegální pobyt je často kombinován s dalším porušováním obecně závazných právních předpisů, zejména pak v oblasti zaměstnanosti. Mezi cizinci, kteří na území ČR vykonávají výdělečnou činnost bez příslušných povolení, jsou pak nejčastěji zjišťováni občané Ukrajiny.

3.1. ORGANIZOVANÝ ZLOČIN A NELEGÁLNÍ MIGRACE

Jednotná a mezinárodně platná definice organizovaného zločinu není dosud formulována. Evropská unie používá při odlišení organizovaného zločinu od jiných forem kriminality následující identifikační znaky:

1. Spolupráce více než dvou osob.
2. Podezření ze spáchání závažné trestné činnosti.
3. Činnost zaměřená na honbu za ziskem.
4. V organizaci má každý své konkrétní a specifické úkoly.
5. Činnost je dlouhodobá.
6. Uvnitř organizace panuje určitá forma kázně a kontroly.
7. Páchání trestné činnosti na mezinárodní úrovni.
8. Používání násilí a jiných prostředků.
9. Využívání stávajících hospodářských a obchodních struktur ve svůj prospěch.
10. Napojení organizace na procesy „praní špinavých peněz“.
11. Ovlivňování politiky, médií, veřejné správy, soudních orgánů nebo ekonomiky.

Jsou-li pozitivně identifikovány první tři znaky a alespoň tři další z uvedeného soupisu, jedná se o organizovaný zločin²⁰. Pro organizovaný zločin je nelegální migrace velmi vzkvétající obor kriminality, což vyplývá ze soudobé migrační vlny, vyvolané válečnými konflikty, bídou a hladomory.

²⁰ NOŽINA, M. *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. 1. vyd. Praha: Tiskárny MV, p.o., 2003. 407 s.

Západoevropské bohaté státy se brání nekontrolovatelnému přílivu přistěhovalců a z toho těží zločinecké organizace, které se specializují na poskytování různých ilegálních „služeb“ pro cizince jako jsou:

- nábor zájemců v cizině
- převádění přes hranici
- zprostředkování práce na černém pracovním trhu
- obstarávání ubytování
- padělání a prodej cestovních pasů a jiných dokumentů potřebných k překročení hranic, k udělení souhlasu k pobytu a k udělení pracovního povolení
- zprostředkování fiktivních sňatků za účelem získání povolení k pobytu a státního občanství²¹

Tyto služby jsou poskytovány za lichvářské ceny, často dokonce dochází k podvádění a okrádání cizinců bez jakékoli protihodnoty. Zločinci zneužívají toho, že okrádání cizinci se špatně orientují v neznámém prostředí a nemají zájem spolupracovat s policií. Jak ukazuje dosavadní vývoj, tato kriminalita je u nás značně rozšířena a lze očekávat její další vzestup²². Současný směr nelegální migrace potvrzuje, že Česká republika zůstává převážně tranzitním státem, charakter této trestné činnosti se v podstatě nemění, převaděčství je v současné době vysoce organizovanou činností, část skupiny zajišťuje rekrutování běženců v domovských zemích, část zajišťuje jejich přepravu z výchozí do cílové země (v roce 1999 bylo Policií ČR registrováno na 32 000 osob, které nedovoleně přestoupily hranice naší republiky)²³.

Jedním ze znaků organizovaného zločinu je jeho mezinárodní propojení. A to znamená, že zde cizinci hrají vždy větší či menší roli – podle toho, zda jde o zločinecké uskupení domácích, zahraničních či smíšených, jak o tom bude pojednáno dále. Problémem ovšem zůstává, že organizovaná kriminalita je vysoce latentní, což pochopitelně souvisí se skutečností, že jde o nejvyšší formu kriminality, zločinecké skupiny využívají konspirativní a zpravodajské metody pro utajení své činnosti, jsou dobře obeznámeni s metodami policejní práce i vyšetřování, mají k dispozici dostatek finančních prostředků a materiálně technické

²¹ KOCEV, M., SLEZÁKOVÁ, E. *Sociálně patologické jevy spojené s migrací cizinců do ČR se zaměřením na uprchlíky a žadatele o azyl*. 1. vyd. Praha: Portál 2002.

²² [cit. 2007 11.2.] Dostupné na WWW: <http://www.mvcr.cz>

²³ NOŽINA, M. *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. 1. vyd. Praha: Tiskárny MV, p.o., 2003. 407 s.

vybavení, které jim usnadňuje činnost i její utajování apod. Tudíž lze v našich podmínkách aktivity organizovaného zločinu pouze odhadovat. Nelegální migrace na území ČR a přes území ČR, spojená zejména s převaděčstvím, ale i dalšími druhy kriminality, se postupně stala jednou ze sfér zájmu organizovaného zločinu; v současnosti osciluje mezi druhou a třetí příčkou, pokud jde o výnosy zločineckých skupin různých národností z organizování této trestné činnosti. Na organizování nelegální migrace u nás se podílejí zejména čeští občané, z cizinců hlavně Vietnamci, Číňané, Arabové, Slováci, Poláci a Afghánci²⁴.

Počty nelegálních migrantů pobývajících na území ČR není možné přesně zjistit, existují pouze odhady, které se často výrazně liší. Předpokládá se však, že v České Republice může pobývat nelegálně řadově desetitisíce až statisíce cizinců.

Nelegální migrace ve vnitrozemí ČR (porušování pobytového režimu)

Za období od června roku 1999 do konce roku 2006 bylo ze základních útvarů hlášeno řadově 127 200 cizinců, kteří se zdržovali na území ČR, ačkoliv nesplňovali podmínky pro pobyt. I v roce 2006 převažovali občané Ukrajiny (4 853 osob, tj. 68,2 %), následovali je občané Vietnamu (518 osob, tj. 7,3 %), Ruska (203 osob, tj. 2,9 %), Běloruska (195 osob, tj. 2,7 %) a Slovenska (140 osob, tj. 2,0 %).²⁵

3.2. ZPŮSOBY NELEGÁLNÍCH PŘECHODŮ A PŘEJEZDŮ STÁTNÍCH HRANIC

Způsobů nelegálního přechodu nebo přejezdu státních hranic existuje celá řada. Mezi ty, které se vyskytují nejčastěji, může patřit například přechod nebo přejezd státních hranic osobami s neregulérním (neplatným) cestovním dokladem.

Další možnou metodou nelegálního přejezdu státní hranice je úkryt osob v dopravních prostředcích. Jedná se často o jejich přepravu nejen v nákladních vozidlech, ale i v osobních automobilech. V prvním případě bývají ukryty především za nákladem zboží nebo ve všech možných (i nemožných) úložných prostorech. Jako výjimečný příklad ze své vlastní praxe

²⁴ NOŽINA, M. *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. 1. vyd. Praha: Tiskárny MV, p.o., 2003. 407 s.

²⁵ Policie České republiky, ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie, analyticko-operační oddělení skupina analytiky. *Migrace v České republice v kostce*. Policie ČR Služby cizinecké a pohraniční policie. 2007.

bych mohl uvést úkryt osoby v krabici na náradí nebo v cisterně s vápnem. Co se týče úkrytu v osobních automobilech, nacházejí se tyto osoby často v zavazadlových prostorech, pod sedadly, a dokonce i pod palubní deskou u řidiče nebo spolujezdce. Dalším příkladem z vlastní praxe je případ, kdy na hraničním přechodu Dolní Dvořiště, kde měl kamion odborně nainstalované falešné dno, ve kterém se skrývalo 10 osob čínské národnosti.

Mezi častý způsob nelegálního přechodu státní hranice patří její překročení přes tzv. „zelenou linii“, což znamená, že osoba přejde státní hranici mimo hraniční přechod. Tyto přechody nejčastěji organizují „převaděči“, kteří si za svou činnost účtují vysoké peněžní částky. Při výkonu své služby se autor dozvěděl, že tato suma může činit až 5 000 euro za jednu převedenou osobu s tím, že mnohdy je „převaděči“ mylně informují o tom, že už se nacházejí ve své cílové zemi, i když to není pravda, a opustí je.

Těmto nelegálním způsobům přechodů a přejezdů státních hranic se snaží zabránit Služba cizinecké a pohraniční policie. Její působnost v rámci České republiky uvádím v příloze č. 5, ve které je také přehledně zobrazen počet odhalených nelegálních přechodů.

4. DŮSLEDKY NELEGÁLNÍ MIGRACE

Snaha zlehčovat problém ilegální migrace a uznat v ní pouze těžké podmínky transportovaných osob nebo jejich přínos při obsazování neatraktivních oborů na trhu práce hostitelské země je vyjádřením nepochopení řady závažných souvislostí. Tvrzení týkající se formy opakujícího se přílivu mnohasettisícového davu přistěhovalců do Evropy a jeho motivu pak svědčí jen o povrchní znalosti dané problematiky. Statistiky českých kompetentních orgánů totiž již několik let zřetelně ukazují, že cizinci v naprosté většině žádají o azyl až v okamžiku, kdy je jejich ilegální pobyt v hostitelské zemi odhalen a nikoliv při vstupu na území státu.

Stejně jako je nahlíženo např. na korupci, šíření pornografie či pašování drog, tedy jako na aktivity odporující právu nebo dobrým mravům, je i organizování a spoluorganizování ilegální migrace činností, která musí být veřejně odsouzena a obecně netolerována. V tomto pohledu je totiž důležitější vidět spojení ilegální migrace s působením organizovaného zločinu, mimořádným zatížením státního rozpočtu a hrozbou destabilizace společnosti než jen jako abstraktní a ničím nepotvrzenou hrozbu ztráty kulturní identity Evropanů či jejich xenofobii. Podcenění tohoto rizika v minulosti přináší obrovské potíže postiženým zemím, které jsou dnes nuceny vysoké horentní sumy z daní svých občanů na ochranu jejich legitimních nároků.

4.1. EKONOMICKÉ DOPADY NELEGÁLNÍ MIGRACE

Dopad ilegální migrace na ekonomiku cílových zemí nelze v krátkosti popsat i přesto, že se jedná o společensky citlivou otázku - hovoří o nepoměru mezi přínosy imigrace, (např. v souvislosti s dynamikou trhu práce) a vysokými státními výdaji, které jsou určeny na financování aktivit souvisejících s pobytem ilegálních migrantů a jejich rodin. Důležitým aspektem ilegální migrace a ilegálního zaměstnávání je i její souvislost se snižováním životní úrovně občanů, kteří jsou nedostatečně kvalifikačně vybaveni či jinak handicapováni pro měnící se potřeby pracovního trhu. Tato skupina občanů nemůže konkurovat ilegálně zaměstnávaným cizincům, kteří výrazně snižují mzdové náklady svým zaměstnavatelům a jsou i v jiných ohledech pro ně zajímavější. Pro ilustraci autor uvede jako příklad emigraci části českých a slovenských Romů, kteří byli na pracovním trhu nahrazeni příchozími

pracovníky z východoevropských zemí. Dalším varovným signálem může být i zjištění odborníků týkající se nekontrolovaného soustředování imigrantů na části daného území města, které způsobuje postupný odliv dříve usazených představitelů střední třídy. Následkem toho pak dochází k nežádoucí proměně sociální struktury obyvatelstva a celkovému propadu životního komfortu ve městě. Neméně důležitou a častěji zmiňovanou součástí problematiky ilegální migrace je pak její souvislost se závažnou trestnou činností sahající až k přímému ohrožení fungování státu.

Tento malý výčet některých spojitostí s danou problematikou ukazuje, že naše nedostatečná znalost problému a její prezentace prostřednictvím médií může vyvolat neoprávněný pocit, že ilegální migrace nepředstavuje pro občana ČR žádný zřetelný problém a že doporučení na „šikovnou partu“ zahraničních dělníků nebo spolehlivou cizojazyčnou posluhovačku i nadále zůstanou jen neškodnou součástí naší každodenní konverzace.

4.2. SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÉ JEVY SPOJENÉ S NELEGÁLNÍ MIGRACÍ

V sociologii či kriminologii je tento pojem vysvětlován jako jev, který se v negativním smyslu odchyluje od norem a hodnot uznávaných společností. Negativní jevy, které jsou platnými právními normami (nejčastěji trestního práva) sankcionovány, se nejširším pojmem nazývají delikvence. Delikvence zahrnuje kromě kriminality i ty činy, které spáchaly osoby trestně neodpovědné, tj. nezletilé či nepříčetné, a rovněž přestupky a správní delikty. Kriminalita je pak pojem užší než sociálně patologické jevy či delikvence, neboť jde o souhrn činů trestných podle Trestního zákona, které byly spáchány na určitém území za určité období, ať již jde o trestné činy zjištěné či latentní.

Dlouholeté zkušenosti západoevropských a zámořských států (USA, Kanada) dokazují, že uprchlictví a migrace vstupují jako významný vnější intervenční faktor do sociálně strukturálních vazeb společnosti. Podněcují vznik nových a zosťují již existující ohniska napětí. Právě proto bývají uprchlíci a žadatelé o azyl jak v sociologické, tak i v kriminologické a kriminalistické literatuře označováni jako rizikový faktor²⁶.

²⁶ KOCEV, M., SLEZÁKOVÁ, E. Sociálně patologické jevy spojené s migrací cizinců do ČR se zaměřením na uprchlíky a žadatele o azyl. říjen 2002.

Mezi nejčastěji se vyskytující druhy kriminality spojené s nelegální migrací autor uvedl organizovaný zločin, převaděčství, padělání cestovních dokladů, prostituce, vydírání, dále kriminalita spojená s užíváním a distribucí návykových látek.

5. PROSTŘEDKY V BOJI PROTI NELEGÁLNÍ MIGRACI

Podle názoru autora je oblast prevence jedním z nejdůležitějších prostředků v boji proti nelegální migraci a kriminalitě s nelegální migrací související. Preventivní opatření lze rozdělit do několika vybraných oblastí.

Oblast přímo související s nelegálním migrací přes státní hranici ČR. Zde autor navrhuje tato preventivní opatření:

- Monitorovat mezinárodní situaci v zahraničí v souvislosti s možností vzniku migračních vln, v závislosti na závažnosti informací pak lze přijmout opatření jak na státní hranici, tak ve vnitrozemí.
- Zesílit ostrahu státních hranic větším počtem policistů Služby cizinecké a pohraniční policie, a tyto vybavit nejmodernějšími technickými prostředky (např. větší počet zařízení fungujících na principu zachycování lidského tepla tzv. termovize). Dále policistům poskytnout kvalitnější vozidla do členitějšího terénu, je sice k dispozici několik jeepů, ale těch je málo a pokud jsou, tak je překážkou jejich spotřeba.
- Získat převahu nad neregulérním zprostředkováváním informací, tzn., že skupiny zabývající se organizováním nelegální migrace mohou podávat zkreslené, nebo přímo nepravdivé údaje o našem právním řádu a cizinci, kteří neví, co je ve skutečnosti pravda, jsou lehce zneužitelní (např. je jim řečeno, že po příchodu na naše území ihned dostanou azyl).

Mezinárodní spolupráce

Zde by autor doporučoval následující postupy:

- Zahájit ještě užší spolupráci mezi členskými státy Evropské unie v rámci boje s nelegální migrací.
- Se všemi sousedními státy uzavřít dohody o spolupráci policejních orgánů a orgánů působících při ochraně státních hranic.
- Zřizovat více společných policejních hlídek se sousedními zeměmi z důvodu lepších místních znalostí a především ke zlepšení pružnosti reakce na nelegální migraci.

- Uzavřít dohody o vrácení osob se státy, jejichž občané se snaží nelegálně vstupovat na území ČR. Pokud jsou již tyto dohody uzavřené, tak jich využívat, neboť si myslím, že stát přijde levněji, když je vrátí zpět do jejich země (tzv. repatriace), než pokud musí hradit náklady na jejich neúměrně dlouhý pobyt v zařízeních pro zajištění cizinců či případně další náklady vznikající státu po propuštění těchto osob z těchto zařízení (např. tyto osoby se mnohdy ihned po propuštění dopouštějí trestné činnosti majetkového charakteru).
- Zapojit do této problematiky i nevládní a mezinárodní organizace.
- Vracet cizince, kteří byli zadrženi při pokusu o nelegální přechod státních hranic ČR do sousedního státu, z jehož území prokazatelně vstoupili.

Legislativní oblast

V této oblasti si autor myslí, že zákony v souvislosti s nelegálním překročením státních hranic jsou dostačující a je jen na policii, aby je dokázala důsledně využít.

6. AZYLOVÁ PROCEDURA

Účelem azylu jako formy mezinárodně právní ochrany je poskytnout ochranu cizincům pronásledovaným v zemi jejich původu při uplatňování politických práv a svobod, nebo majícím v zemi jejich původu odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti určité sociální skupině či pro zastávání určitých politických názorů. O tom, zda cizinci žádajícímu v ČR o udělení azylu (tj. žadateli o udělení azylu) v konkrétním případě tato ochrana náleží, rozhoduje ministerstvo vnitra (odbor azylové a migrační politiky) v rámci tzv. azylového řízení. Azylantem je cizinec, kterému byl azyl udělen, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu. Toto je dáno zákonem o azylu v platném znění (zákon č. 325/199 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o policii České Republiky. Tento zákon vychází z evropských a mezinárodních dokumentů pro ČR v této oblasti závazných zejména pak z Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a na ní navazujícího Protokolu z roku 1967.²⁷

Azylant je na území ČR oprávněn trvalému pobytu a vztahují se na něho všechna práva s tímto pobytem související. Zákon v ČR účinně napomáhá azylantům při integraci do české společnosti, a to v rámci tzv. státního integračního programu, jehož součástí je vytvoření předpokladů pro získání znalostí českého jazyka a pomoc při zajištění bydlení.

Významnou změnu přinesla i jedna z novel zákona o pobytu cizinců (účinná k 1.7.2003), upravující možnost získat povolení k pobytu cizincům ve zvláštních případech po ukončení azylového řízení. Smyslem této úpravy bylo především reagovat na skutečnost, že cizinci po konečném pravomocném ukončení azylového řízení mají velice ztíženou možnost návratu do země původu v případě, že fakticky zanikly veškeré vazby na tento stát.

Žadatelé o azyl a azylanti v ČR

Podle statistické zprávy Odboru pro azylovou a migrační politiku MV ČR žádalo v ČR v letech 1993-2006 o mezinárodní ochranu formou azylu 79 700 cizinců. Počet žadatelů o udělení mezinárodní ochrany v ČR vzrůstal od roku 1997 a svého vrcholu dosáhl v roce 2001 (18 100 žadatelů). V dalších letech byl zaznamenán pokles počtu žadatelů. V roce 2006 žádalo o mezinárodní ochranu 3 016 osob.

²⁷ BUDILOVÁ, L., HIRT, T. *Policista v multikulturním prostředí – Informační manuál pro policii ČR. Praha:2005. ISBN 80-903510-1-8.*

Z hlediska státní příslušnosti zažádalo celkově mezi lety 1993- 2006 o mezinárodní ochranu na území ČR nejvíce občanů Ukrajiny (12 771 osob, tj. 16,0 %), Ruska (9159 osob, tj. 11,5 %), Rumunska (4 210 osob, tj. 5,3 %), Afganistánu (5 762 osob, tj. 7,2 %) a Bulharska (4 562 osob, tj. 5,7 %). V závislosti na politické a ekonomické situaci se v jednotlivých letech mění struktura cizinců žádajících o mezinárodní ochranu.

V roce 2006 patřili mezi nejpočetnější skupiny státních příslušníků, které prohlásili úmysl požádat v ČR o mezinárodní ochranu, občané Ukrajiny (571 osob, tj. 18,9 %), Egypta (422 osob, tj. 14,0 %) a Kazachstánu (236 osob, tj. 7,8 %). K 31.1. 2007 byl azyl udělen 3118 žadatelům od roku 1990.

Pro cizince prchajících ze zemí, kde jsou ohroženi z důvodů ozbrojených konfliktů, živelných pohrom či porušování lidských práv, může být rozhodnutím Rady EU vyhlášena tzv. dočasná ochrana (zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců).²⁸

6.1. PŘEHLE NESTÁTNÍCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ PŮSOBÍCÍCH NA POLI INTEGRACE CIZINCŮ

- **Asociace uprchlíků České republiky (AUČR)** – nevládní nezisková organizace cizích státních příslušníků, kteří se věnují integraci uprchlíků do české republiky.
- **Centrum pro integraci cizinců** – je občanské sdružení, které nabízí radu a pomoc azylantům a cizincům s dlouhodobým či trvalým pobytem na území ČR.
- **Centrum pro otázky migrace** – zaměřuje svou činnost na právní a sociální poradenství související s migrací, zejména na bezplatné individuální poradenství cizincům v nouzi. Zabývá se problematikou azylového řízení, dočasné ochrany a slučování rodin.
- **Sdružení České katolické charity** – SČKCH - pomáhá cizincům, kteří se ocitli v obtížné životní situaci. Do této skupiny patří lidé na cestách, migranti a uprchlíci, které z jejich původní vlasti vyhnaly válečné konflikty, pronásledování nebo chudoba. Mezi aktivity

²⁸ BUDILOVÁ, L., HIRT, T. *Policista v multikulturním prostředí – Informační manuál pro policii ČR*. Praha:2005. ISBN 80-903510-1-8.

SČKCH patří: provoz humanitárních skladů na hranicích, šatníky v azylových domech, poradny pro cizince, realizace volnočasových aktivit.²⁹

- **Organizace pro pomoc uprchlíkům** – zabývá se právní, sociální a psychologickou pomocí uprchlíkům a ostatním cizincům na území ČR. Věnuje při své činnosti zvýšenou pozornost ohroženým skupinám mezi uprchlíky, tj. dětem, ženám ve zranitelném stavu, osobám nemocným a postiženým.
- **Poradna pro integraci** – zabývá se pomocí osobám, jimž byl přiznán status uprchlíka, a cizincům s dlouhodobým a trvalým pobytem na území České republiky. Smyslem činnosti organizace je hájit lidská práva lidí s uděleným azylem i ostatních cizinců v České republice a pomoci jim tak, aby se stali rovnocennými členy naší společnosti.
- **Poradna pro uprchlíky** – poskytuje právní, sociální a psychologickou pomoc těm osobám, které z různých příčin museli opustit zemi svého původu a žádají ochranu na území České republiky.
- **Sdružení občanů zabývajících se emigranty** – posláním je poskytovat pomoc uprchlíkům a cizincům, přicházejícím do České republiky. Tato pomoc spočívá v bezplatném právním, sociálním a psychologickém poradenství, v realizaci volnočasových a vzdělávacích programů a v komplexní sociálně-právní asistenci dlouhodobě usazeným cizincům v náročném procesu integrace do majoritní společnosti³⁰.

6.1.1 Péče o uprchlíky a migranty v Jihočeském kraji

- **Diecézní charita České Budějovice**

Od roku 1994 funguje na území Jihočeského kraje jen jediná poradna pro uprchlíky a migranty při Diecézní charitě v Českých Budějovicích. Je to nestátní nezisková organizace, která se problematikou cizinců zabývá.³¹

Poradna je zařízení, které usiluje o zvyšování soběstačnosti migrantů při jejich začleňování do české společnosti. Její klienty tvoří cizinci s různými typy pobytů, nejčastěji se jedná

²⁹ Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Informační publikace pro cizince Česká republika*. 1. vyd. Praha: MPSV, 2006. 88s. ISBN 80-86878-43-0.

³⁰ Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Informační publikace pro cizince Česká republika*. 1. vyd. Praha: MPSV, 2006. 88s. ISBN 80-86878-43-0.

³¹ Diecézní charita České Budějovice. *Výroční zpráva 2005*. náklad 2000 výtisků. Červenec 2006.

o cizince dlouhodobě usazené na území českobudějovické diecéze, dále jsou to žadatelé o azyl, azylanti a krátkodobě pobývající cizinci. Poradna řeší i problémy ilegálně pobývajících cizinců. V roce 2005 se na poradnu obrátilo 150 klientů, nejvíce jich pocházelo z evropských států, kdy nejpočetnější skupinu tvořili Ukrajinci a Slováci.

Stěžejní a také nejvíce využívanou službou je sociálně právní poradenství, kdy se v rámci standardní poradenské činnosti poskytují aktuální informace z oblasti platné legislativy. Dále jsou poskytovány asistenční služby; doprovody při jednání na úřadech, pomoc při sepisování úředních listin, žádostí, zprostředkování tlumočnických služeb. Klientům je také nabízeno zprostředkování ubytování a zaměstnání.³²

³² Diecézní charita České Budějovice. *Výroční zpráva 2005*. náklad 2000 výtisků. Červenec 2006.

ZÁVĚR

Práce zahrnuje pohled na současný stav problematiky legální i nelegální migrace z hlediska různých aspektů na území ČR v uplynulém desetiletí se zvláštním zřetelem k roku 2006. Z hlediska státní příslušnosti vykazovaných osob zaznamenává pět nejpočetnějších skupin cizinců, které v dané sledované kategorii vynikají.

Cílem bakalářské práce bylo sumarizovat teoretické poznatky, vymezit základní pojmy, které souvisí s problematikou migrace, s jejími příčinami a důsledky. Na základě analýzy těchto pojmů a poznatků si autor vytýčil zpracovat souhrnnou informaci k danému tématu a navrhnout odpovídající možnosti řešení a opatření.

Ke splnění stanoveného cíle autor nejprve teoreticky stručně shrnul její historický vývoj od prvopočátku lidstva až po 90. léta 20. století. Dále definoval jednotlivé pojmy, současně jsem nastínil vývoj i současnou právní úpravu a přehled legislativy, která je spojena s migrací.

V další části bakalářské práce se autor věnuje příčinám nelegální migrace. Zde rozděluje migranty do kategorií dle nejčastějších motivů, které je vedly k migraci. Mezi dobrovolné migranty patří například ti, kteří odcházejí za prací či studiem nebo se může jednat o tzv. slučování rodin, kdy se lidé stěhují kvůli svým rodinám, životním partnerům. Daleko problematičtější je vynucená migrace. Ta se týká především uprchlíků nebo žadatelů o azyl. Jedná se o migraci ze závažných důvodů, jako jsou války, porušování lidských práv a další. Dále jsem uvedl přehled současných migračních trendů. Při analýze této problematiky autor použil souhrnné statistické údaje, které měl k dispozici ze statistik Policie České republiky.

Následující kapitola bakalářské práce je zaměřena na organizovaný zločin a na způsoby nelegálního přechodu státních hranic. Zde byla věnována pozornost zejména na výčet identifikačních znaků organizovaného zločinu dle Evropské unie a jejich podrobný rozbor. Co se týče nelegálního přechodu a přejezdu státních hranic, může se jednat o nejčastější tři způsoby, a to přechod s neplatným cestovním dokladem, úkryt osob v dopravních prostředcích a přechod tzv. zelené linie. Ke všem těmto způsobům je uvedeno v přílohách jejich statistický přehled, který zároveň pomohl autorovi při analýze této problematiky.

Velký problém představují v dnešní době důsledky nelegální migrace, kterých je celá řada. Obecně je lze rozčlenit na ekonomické a sociálně patologické jevy, které nelegální migrace přináší. Mezi nejčastěji se vyskytující druhy kriminality spojené s nelegální migrací

lze uvést organizovaný zločin, převaděčství, padělání cestovních dokladů, prostituce, dále kriminalita spojená s užíváním a distribucí návykových látek.

Poté autor v bakalářské práci vyčlenil oblasti prevence, na které je nutné se zaměřit, aby nelegální migrace nadále nerostla. Preventivní opatření jsou pro větší přehlednost rozdělena do několika oblastí: nelegální migrace přes státní hranice, kde je nutné zejména monitorovat situaci v zahraničí a posílit ochranu státních hranic. V další oblasti týkající se mezinárodní spolupráce je zapotřebí především zkvalitnit spolupráci s ostatními členskými zeměmi Evropské unie.

Tímto autor splnil cíl bakalářské práce, který si v úvodu stanovil. Pro dosažení a splnění cíle mé bakalářské práce jsem aplikoval zejména metody analýzy, shrnutí, zobecnění a srovnávání. Při zpracovávání tohoto tématu jsem vycházel ze získaných statistických údajů, literárních zdrojů a publikací, internetových zdrojů uvedených v seznamu použité literatury.

Informace a poznatky, které získal při zpracovávání bakalářské práce a během studia, využije při své práci a bude moci je uplatnit při výkonu svého povolání.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BUDILOVÁ, L., HIRT, T. *Policista v multikulturním prostředí – Informační manuál pro policii ČR*. Praha: MVČR, 2005. ISBN 80-903510-1-8.

BUDKA, I. *Základy činnosti kriminální, cizinecké a pohraniční policie*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie ČR, 1997. 139 s. ISBN 8085981-52-1.

ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. 1. vyd. Praha: Eurounion, s.r.o., 1998. 255 s. ISBN 80-85858-70-3.

Diecézní charita České Budějovice. *Výroční zpráva 2005*. náklad 2000 výtisků. Červenec 2006.

DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. *Policie a multikulturní společnost*. Praha: Střední policejní škola ministerstva vnitra v Praze 2005.

FILKA, J. *Metodika tvorby diplomové práce*. Brno: knihař, 2002. ISBN 80-86292-05-3.

KAPOUNOVÁ, J. *Formální úprava diplomové práce*. 1.vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, 2001. 20 s. ISBN 80-7201-265-7.

KOCEV, M., SLEZÁKOVÁ, E. *Sociálně patologické jevy spojené s migrací cizinců do ČR se zaměřením na uprchlíky a žadatele o azyl*. říjen 2002.

Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Informační publikace pro cizince Česká republika*. 1. vyd. Praha: MPSV, 2006. 88s. ISBN 80-86878-43-0.

NOŽINA, M. *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. 1. vyd. Praha: Tiskárny MV, p.o., 2003. 407 s. ISBN 80-7312-018-6.

Policie České republiky, ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie, analyticko-operační oddělení skupina analytiky. *Migrace v České republice v kostce*. MVČR 2007.

ŠÍŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v České republice*. 1. vyd. Praha: Portál, s.r.o., 2001. 188 s. ISBN 80-7178-648-9.

Úmluva o právním postavení uprchlíků, článek 1, odst. A2. 1951.

UNHCR. *Ochrana uprchlíků: otázky a odpovědi*. UHNCR 2006. náklad 5 000 výtisků.

WESTPHAL, V., STOPPA, E. *Evropské právo pro pohraniční policii*. 2. vyd. Praha: 2001.

ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie II. díl*, 1. vyd. Praha: PA, 2000. 157 s.

ZÁKON č. 216/2002 Sb., ze dne 2.května 2002, *o ochraně státních hranic České republiky a o změně některých zákonů*.

ZÁKON č.325/1999 Sb., ze dne 30. listopadu 1999, o azylu Sbírka zákonů ČR.

ZÁKON č.326/1999 Sb., ze dne 30. listopadu 1999, *o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů*, ve znění zákona č. 140/2001 Sb., 151/2002 Sb., 217/2002 Sb., 222/2003 Sb.

ZÁKON č.273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin. Sbírka zákonů ČR.

Zpráva o situaci národnostních menšin v České republice za rok 2005. Praha: Úřad vlády ČR. 2005 ISBN 80-86734-52-8.

Jiné zdroje:

<http://veda.fsv.cuni.cz/doc/kocev.doc>

http://www.czso.cz/ciz/cizinci.nsf/i/cizinci_v_cr

http://www.czso.cz/ciz/cizinci.nsf/i/nelegalni_migrace

<http://www.IOM.cz>, International Migration Organization (IOM)

<http://www.migraceonline.cz/abc.shtml>

<http://www.mvcr.cz>

<http://www.natur.cuni.cz/%7Elukes1/nelegmig.html>

<http://www.unhcr.cz>

<http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

http://www.tf.jcu.cz/cz_lmenu/deska/index.php

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1. - Přeshraniční pohyb

Příloha č. 2 - Nelegální migrace přes státní hranice České republiky – dle směru nelegálního přestupu

Příloha č. 3 - Nelegální migrace přes státní hranice České republiky podle státní příslušnosti osob

Příloha č. 4 - Služba cizinecké a pohraniční policie a její podíl na odhalení nelegálních přechodů

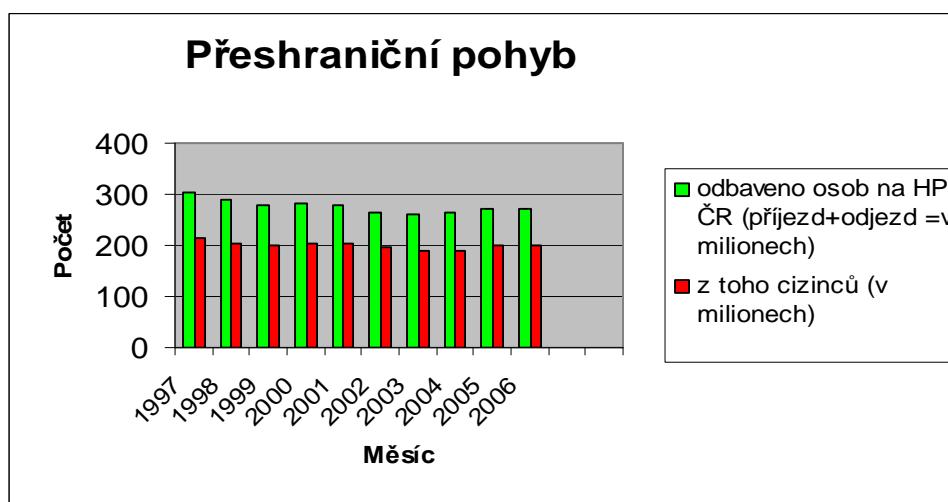
Příloha č. 5 - Vývoj počtu žádostí o azyl

Příloha č. 1:

Tabulka č. 1: Přeshraniční pohyb

Rok	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Celkem
Odbaveno osob na HP ČR (příjezd+odjezd =v milionech)	304	290	278	281	277	264	260	263	271	272	2760
z toho cizinců (v milionech)	213	204	199	205	204	196	189	190	199	199	1998

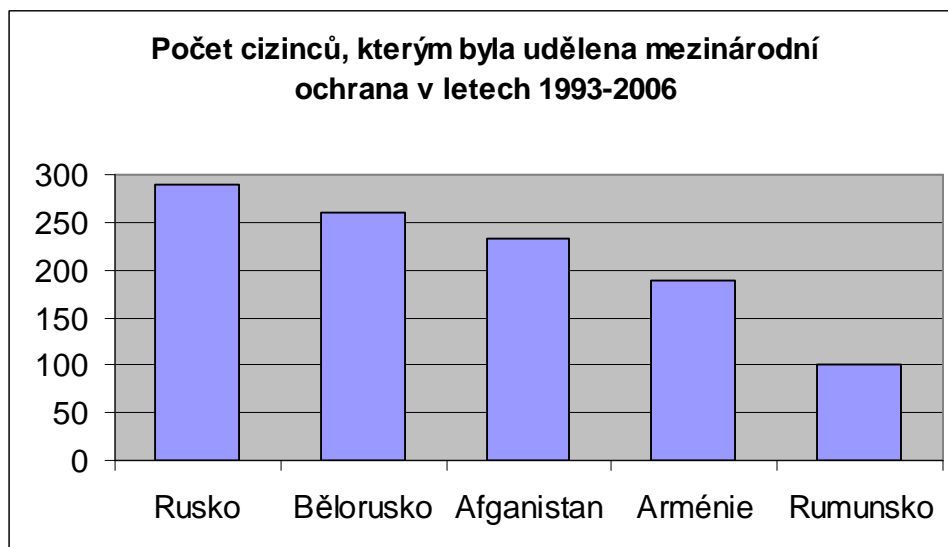
Graf č. 1:

Tabulka č. 2 : Počet cizinců, kterým byla udělena mezinárodní ochrana v letech 1993-2006 (TOP 5)

Státní příslušnost	Rusko	Bělorusko	Afganistan	Arménie	Rumunsko
Počet rozhodnutí	290	260	233	189	100

Graf č. 2:

Zdroj: Policie ČR, ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie, analyticko-operační oddělení. *Migrace v České republice v kostce. 2007.*

Příloha č.2:

Nelegální migrace přes státní hranice ČR – podle směru nelegálního přechodu

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
celkem	32 720	23 834	14 741	13 206	10 695	5 689	4 371
do ČR	5 134	6 856	5 509	3 800	2 752	2 131	1 621
tj. % na úseku st.hranic	15,7	28,8	37,4	29,3	25,7	37,5	37,1
z ČR	27 586	16 978	9 232	9 160	7 943	3 558	2 750
tj. % na úseku st.hranic	84,3	71,2	62,6	70,7	74,3	62,5	62,9
z toho na hranicích:							
se SRN	20 745	11 510	4 941	3 371	2 457	1 233	1 047
do ČR	724	877	480	257	163	149	109
z ČR	20 021	10 633	4 461	3 114	2 294	1 084	938
s Rakouskem	4 126	4 538	3 463	4 876	4 661	1 618	1 111
do ČR	446	450	567	451	220	310	210
z ČR	3 680	4 088	2 896	4 425	4 441	1 308	901
s Polskem	4 726	3 976	3 412	2 950	2 368	1 965	1 385
do ČR	1 066	1 846	1 849	1 411	1 280	1 026	682
z ČR	3 660	2 130	1 563	1 539	1 088	939	703
se Slovenskem	1 875	2 661	1 884	1 145	845	243	284
do ČR	1 800	2 626	1 870	1 116	815	221	270
z ČR	75	35	14	29	30	22	14
letišťe	342	222	144	153	260	630	544
do ČR	234	131	112	100	170	425	350
z ČR	108	91	32	53	90	205	194
zjištěno ve vnitrozemí	906	927	0	465	104	0	0
do ČR	864	926	0	465	104	0	0
z ČR	42	1	0	246	0	0	0

Nelegální migrace přes státní hranice ČR

Období	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	celkem od r. 1994
celkem odhaleno osob při nelegálním přechodu	29 339	44 672	32 325	32 720	23 834	14 741	13 206	8 667	5 689	4 371	272 921
z toho:											
s převaděčem	6 627	9 884	7 680	6 963	4 783	2 489	2 136	2 353	761	685	58 212
tj. %	22,6	22,1	23,8	21,3	20,1	16,9	16,2	27,1	13,4	15,7	21,3
s neregulérním cestovním dokladem	2 322	1 617	1 153	1 091	799	485	580	779	782	689	13 449
tj. %	7,9	3,6	3,6	3,3	3,4	3,3	4,4	9,0	13,7	15,8	4,9
opakované nelegální přechody	3 137	7 500	3 936	6 010	4 023	1 804	1 520	1 448	319	245	36 905
tj. %	10,7	16,8	12,2	18,4	16,9	12,2	11,5	16,7	5,6	5,6	13,5

Zdroj: Policie ČR, ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie, analyticko-operační oddělení. *Migrace v České republice v kostce. 2007*

Příloha č.3:

Nelegální migrace přes státní hranice České republiky podle státní příslušnosti osob

Ke státním příslušnostem nelegálních migrantů – státní hranice ČR

Nelegální migrace přes státní hranice České republiky - státní příslušnosti osob

Rok	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Nelegální migrace přes SH ČR-zjištěno osob	43 302	20 480	19 172	23 705	29 339	44 672	32 325	32 720	23 834	14 741	13 206
z toho občané ČR	1 537	1 648	2 040	2 526	2 014	1 715	1 948	1 959	2 744	2 109	2 081
cizinci	41 765	18 832	17 132	21 179	27 325	42 957	30 377	30 761	21 090	12 632	11 126
*nejvíce zastoupení občané											
Ruska**		126	144	165	162	300	431	545	335	368	2 912
Číny	984	121	251	677	784	1 055	984	926	512	2 301	2 152
Polska	540	795	746	1 227	1 514	1 011	1 051	1 604	1 193	1 019	793
SRN	419	534	701	652	1 780	716	502	1 052	1 764	1 022	602
Ukrajiny	191	382	574	746	842	985	1 592	2 265	758	559	575
Vietnamu	902	323	644	256	477	1 264	893	1 826	1 300	1 074	550
Gruzie	17	18	6	8	5	4	25	148	1 118	895	546
Indie	412	163	612	362	550	1 204	1 613	2 574	2 706	1 190	442
Moldavska	14	35	33	162	517	1 105	1 118	3 010	1 742	875	393
Slovenska	76	128	153	214	213	168	108	212	280	262	263
Bulharska	4 723	2 380	2 079	1 936	1 929	1 691	1 967	2 323	669	294	206
Rumunská	4 096	1 299	1 488	2 378	3 879	4 372	5 796	4 281	3 911	255	158
Srbsko a Černá Hora***		4529	1766	3202	3569	16052	2778	303	156	132	107
Iráku	346	169	632	1 372	2 326	1 587	829	327	418	228	105
Turecka	576	417	1 740	1 690	873	602	475	350	204	88	92
Všechny údaje vyjádřeny v %											
Cizinci	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
*nejvíce zastoupení občané											
Ruska**		0,7	0,8	0,8	0,6	0,7	1,4	1,8	1,6	2,9	26,2
Číny	2,4	0,6	1,5	3,2	2,9	2,5	3,2	3,0	2,4	18,2	19,3
Polska	1,3	4,2	4,4	5,8	5,5	2,4	3,5	5,2	5,7	8,1	7,1
SRN	1,0	2,8	4,1	3,1	6,5	1,7	1,7	3,4	8,4	8,1	5,4
Ukrajiny	0,5	2,0	3,4	3,5	3,1	2,3	5,2	7,4	3,6	4,4	5,2
Vietnamu	2,2	1,7	3,8	1,2	1,7	2,9	2,9	5,9	6,2	8,5	4,9
Gruzie	0,04	0,10	0,04	0,04	0,02	0,01	0,08	0,48	5,3	7,1	4,9
Indie	1,0	0,9	3,6	1,7	2,0	2,8	5,3	8,4	12,8	9,4	4,0
Moldavska	0,03	0,2	0,2	0,8	1,9	2,6	3,7	9,8	8,3	6,9	3,5
Slovenska	0,18	0,7	0,9	1,0	0,8	0,4	0,4	0,7	1,3	2,1	2,4
Bulharska	11,3	12,6	12,1	9,1	7,1	3,9	6,5	7,6	3,2	2,3	1,9
Rumunská	9,8	6,9	8,7	11,2	14,2	10,2	19,1	13,9	18,5	2,0	1,4
Srbsko a Černá Hora**		24,0	10,3	15,1	13,1	37,4	9,1	1,0	0,7	1,0	1,0
Iráku	0,8	0,9	3,7	6,5	8,5	3,7	2,7	1,1	2,0	1,8	0,9
Turecka	1,4	2,2	10,2	8,0	3,2	1,4	1,6	1,1	1,0	0,7	0,8

Vysvětlivka : * - řazeno podle nejvyšší hodnoty aktuálního období

** - v roce 1993 nerozlišovány nástupnické státy SNS (písmo - tučně - nesousední stát, obyčejně - sousední stát)

Zdroj: [cit. 2007 11.2.] Dostupné na WWW: <http://www.mvcr.cz> (internetové stránky Ministerstva vnitra ČR)

Příloha č.4:

Služba cizinecké a pohraniční policie a její podíl na odhalení nelegálních přechodů

Policii ČR službu cizinecké a pohraniční policie tvořilo k 31.12.2002:

ředitelství služby,

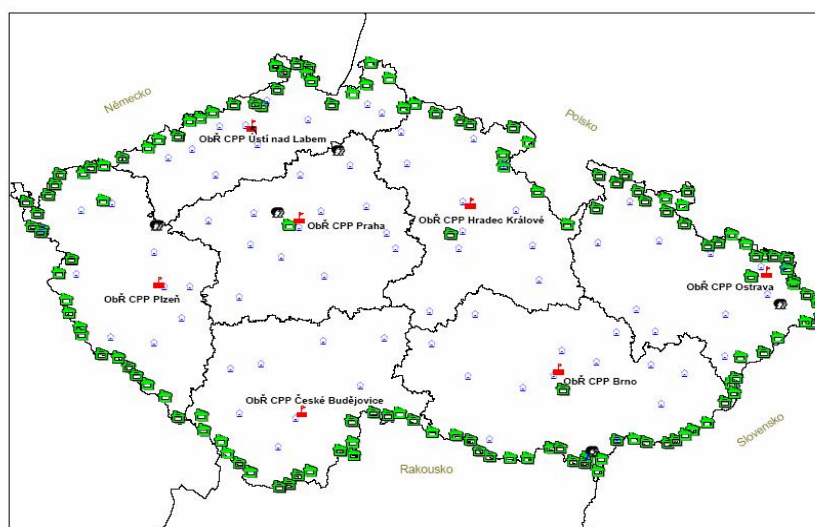
7 oblastních ředitelství,

7 odborů pátrání a kontroly pobytu,

77 oddělení cizinecké policie,

138 referátů cizinecké a pohraniční policie,

a 4 zařízení pro zajištění cizinců dislokované v 5 lokalitách.

Podíl orgánů ochrany státních hranic na odhalení nelegálních přechodů

Podíl orgánů ochrany státních hranic na odhalení nelegálních přechodů - případy, ve kterých osoby (cizinci i čeští občané) nedovoleným způsobem překročí státní hranice ČR z různých důvodů nebo se o to prokazatelně pokusí jsou zjišťovány orgány ČR nebo orgány ochrany hranic jiných států.

Nelegální migrace přes státní hranice České republiky od roku 1993 - dle orgánů ochrany státních hranic

Rok	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Nelegální migrace přes SH ČR zjištěno osob	43 302	20 480	19 172	23 705	29 339	44 672	32 325	32 720	23 834	14 741	13 206
z toho											
orgány ČR	23 392	10 548	11 051	14 281	17 734	25 790	18 867	19 893	14 523	9 938	8 973
orgány jiných států	19 873	9 841	7 951	9 165	11 346	18 690	13 269	12 684	8 879	4 425	3 958
z toho orgány SRN	18 904	8 855	6 984	7 712	9 519	15 684	8 935	9 288	5 540	2 547	2 045
Rakouska	609	424	247	353	967	1 902	2 954	2 016	1 995	890	944
Polska	352	545	684	1 068	845	1 080	1 350	1 342	1 312	980	946
Slovenska	7	16	35	15	11	21	25	22	13	4	9
ostatní	1	1	1	17	4	3	5	16	19	4	14
bez zadržení	37	91	170	259	259	192	189	143	432	378	275

Zdroj: [cit. 2007 11.2.] Dostupné na WWW: <http://www.mvcr.cz>

Příloha č.5:

Vývoj počtu žádostí o azyl

Rok	Počet žádostí o azyl	Počet udělených azylů	Vyjádřeno v %
1990	1602	30	1,87
1991	2226	776	34,86
1992	841	251	29,85
1993	2207	251	11,37
1994	1187	116	9,77
1995	1417	59	4,16
1996	2211	162	7,33
1997	2109	96	4,55
1998	4086	78	1,91
1999	7220	79	1,1
2000	8788	133	1,51
2001	18088	83	0,46
2002	8481	103	1,21
2003	11400	280	2,46
2004	5459	142	2,6
2005	3054	170	5,57
celkem	80376	2809	3,49

Zdroj: MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. [online].

URL : <<http://www.mv.cz/2003/obor/oamp/statis04/6pr04-odbor-info-html>>

Abstrakt

KOPEČEK, J. *Současná migrace přes státní hranice České republiky, její příčiny a důsledky*. České Budějovice 2007. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce Mgr. Š.Kavan.

Klíčová slova: Policie ČR, migrace, nelegální migrace, migrant, azyl, státní hranice, uprchlík.

Bakalářská práce na téma *Současná migrace přes státní hranice České republiky, její příčiny a důsledky* má usnadnit pochopení této problematiky, která je v dnešní době stále více aktuálnější. Práce zahrnuje komplexní pohled na zhodnocení vývoje a současného stavu problematiky migrace přes státní hranice České republiky, její příčiny a důsledky.

Bakalářská práce nejdříve vymezuje základní pojmy a právní úpravu dané problematiky, poté popisuje migraci a nelegální migraci od historie až po současnost. Další část je věnována příčinám migrace. Následující kapitola charakterizuje organizovaný zločin z hlediska jeho podílu na nelegální migraci a dále jsou zde uvedeny způsoby nelegálního překračování státních hranic. Důsledky a dopad nelegální migrace na naši společnost jsou popsány ve čtvrté části. V poslední kapitole se práce zabývá preventivními opatřeními, která jsou rozdělena do několika vybraných oblastí.

The current migration

Key words: Police of Czech Republic, migration, illegal migration, state frontiers

The illegal migration is closely connected with the criminal activity across the border and with organized contraband trade with people and on the whole it represents a big problem for the whole society. This bachelor's thesis should ease understanding of these problems which is more and more actual nowadays. This thesis includes the complex glance on the evaluation of the progress and the present situation of illegal migration.

The bachelor's thesis specifies basic concepts and the legal arrangements of these problems first of all. Then I describe the migration and illegal migration from past to present. One part of my thesis is focused on migration and I named the ways of illegal bordercrossing. This consequences and effect of illegal migration on our society are described on the further chapter. The last chapter is focused on the precautionary measures which are divided into several selected areas.